



Marija — naša posrednica.

Dr Stj. Bakšić.

(Nastavak).

g) Treće načelo, pod kojim nam tradicija svjedoči o Marijinom milosnom posredništvu, jest njezino gospodstvo i vladanje, koje vrši sa svojim Sinom.

Tradicija primjerice naziva Bl. Dj. Mariju gospodaricom svijeta, našom gospodaricom — *domina mundi, domina nostra, vladaricom našom — dominatrix nostra, vladaricom čitavog svijeta — imperatrix mundi universalis, kraljicom svijeta — regina mundi* i t. d.¹

Nastaje sada pitanje, u kojem se slučaju iz spomenutih i sličnih naslova i naziva dade i smije zaključiti, da je Marija posrednica sviju milosti.

Ponajprije je očito, da se Mariju može nazivati kraljicom i gospodaricom već zbog same njezine časti, ukoliko je mati Božja. Kao mati Božja naime viša je Marija od svakog stvorenja i na nebu i na zemlji. Više časti nije moglo primiti ni jedno stvorenje. Da se izrazi dakle ova Marijina čast, s pravom se ona naziva kraljicom neba, kraljica anđela. No kad kažemo, da se Marijino milosno posredništvo dade izvesti iz Marijinih naziva gospodarice i kraljice, onda nipošto ne izvodimo zaključka iz onakvog Marijinog naziva kraljice i gospodarice, kojemu je sadržaj samo čisto dostojanstvo matere Božje. Ne ćemo naima za sada, da diramo u preporno pitanje među bogoslovima i da ispitujeemo, da li se iz čistog, fizičkog materinstva Božjeg, može odmah izvesti zaključak, da je Marija posrednica sviju milosti te da je dosljedno ta istina u pojmu Božjeg materinstva formalno sadržana kao dio u cjelini ili pojedino u općenitom.

¹ Cf. Index Marianus. P. L. t. 219, col. 506.

Nadalje može se Marija s pravom nazivati kraljicom i gospodaricom našom i radi vlasti i moći, koju imade kod Boga. Marija nama kao mati Božja može kod Boga izmoliti svaku milost.² Ona dakle kod Boga imade veliku moć. I zato, što imade takvu moć s pravom se zove kraljica i gospodarica. Ali jer iz same moći i vlasti, koju imade Marija, da dobije sve milosti, još eo ipso ne slijedi, da ona svaku pojedinačnu milost dijeli, slijedi, da se iz naziva kraljice i vladarice, u koliko označuje moć isprositi sve milosti, ne može eo ipso zaključiti, da Marija de facto i sve milosti dijeli.

Iz naziva: kraljica i gospodarica, može se zaključiti na Marijino posredništvo sviju milosti jedino onda, ako nam tradicija daje dokaza, da se Marija zove kraljicom i gospodaricom i zato, što imade vlast i gospodstvo, koje je stekla kao načelna saradnica i družica Kristova. U tom naime slučaju kraljica i gospodarica ne znači samo čast majke kraljeve, ne znači samo moć majke kraljeve, nego označuje vlast prave kraljice, koja je dionica u moći i vlasti kraljevoj. I upravo u ovom pogledu daje nam tradicija dovoljno dokaza. Ona naime ne naziva Mariju kraljicom i gospodaricom samo zato, što je Majka Božja i kod Boga imade veliku moć nego i zato, što je ona kraljica i gospodarica u kraljevstvu Božjem, što kao Kristova družica i saradnica, dakako uvijek u nužnoj podređenosti, vrši s Kristom kraljevsku vlast i službu u kraljevstvu spasenja.

Da za to navedemo barem neke dokaze. Sv. Alberto Veliki kaže: »Ona je naime gospodarica sviju, kojima je gospodar Bog«. ³ Nadalje: »Najviši je u redu Crkve papa, koji je zamjenik Isusa Krista. Blažena Djevica nije zamjenica, nego pomoćnica i družica, dionica u kraljevstvu (coadjutrix et socia, participes in regno), koja je bila dionica u bolovima za ljudski rod«. ⁴ Zatim: »Presveta Djevica uzeta je u pomoć spasenja (in salutis auxilium) i u dioništvo kraljevstva (in regni consortium): ona je naime sama zajedno trpjela, dok su službenici pobjegli. Za to

² Tradicija joj to uistinu i pridaje. Sv. Petar Damian primjerice govori za nju, da dolazi pred Boga zapovijedajući, kao gospodarica, a ne kao sluškinja (Serm. 44, In Nativit. Beatissimae V. Mariae; M. P. L. t. 144, col. 740.).

³ Mariale sive quaestiones super Evang. q. 29. § 2.

je ona jedina zadobila dioništvo kraljevstva, (sola regni consortium obtinuit) koja je bila pomoćnica u radu, prema onom: Načinimo mu pomoć sličnu njemu.⁵ Nadalje: »Bila je pridružena Kristu i u količini, to jest imala je istu vrst moći: ona je naime kraljica istoga kraljevstva, kojega je on (Gospodin) kralj.«⁶

Sv. Ivan Damaščanski zove Mariju vladaricom nad svim stvorenjima. Ona svima zapovijeda i sve, što je stvoreno, služi njoj.⁷

Da Marijin naslov kraljica označuje ne samo čast i moć kod Boga nego i stvarno sudjelovanje u vlasti nebeskog kraljevstva, zasnjeđuje nam i općenito mišljenje puka. Zazivi u litanijama lauretanskim, zatim »Salve regina — vita — spes — nostra« i t. d. pokazuju očito, da puk u Mariji kao kraljici ne nazrijeva samo čast kraljeve majke, nego kraljicu, koja de facto vlada kao prava saradnica i posrednica onoga blaga, što ga daje Krist.⁸

Ako je pak Marija glasom tradicije stvarna dionica u kraljevskoj Kristovoj vlasti, onda slijedi, da objekt njezine vlasti, i suupravljanja čini ono isto, što čini i objekat Kristove vlasti, a to je u prvom redu dijeljenje milosti, jer je posve jasno, da se u Božjem kraljevstvu služba prema ljudima može vršiti u prvom redu s obzirom na ono, što ljude dovodi u to kraljevstvo, a to je milost. Budući pak, da se Mariji u dokumentima tradicije ova služba pridijeva općenito i bez ikakvog ograničenja i budući da se ova Marijina služba smatra dijelom onog univerzalnog i neograničenog udruženja Marije s Kristom, treba reći, da se ova njezina služba odnosi na sve i pojedine milosti.⁹

Ova nauka tradicije našla je odjeka i u crkvenom učiteljstvu. Pijo X. primjerice veli: »On (Krist) sjedi s desne strane veličanstva u visini (Hebr. 1, 3), Marija pak stoji uza nj kraljica njemu na desno, kao najsigurnije utočište svih nevoljnika i najvjernija pomoćnica. I ne treba se ničesa bojati, o nečem zdva-

⁴ Ib. q. 42, p. 81.

⁵ Ibid. q. 43, p. 85.

⁶ Ib. q. 165, p. 248.

⁷ M. P. G. t. 94, col. 1157.

⁸ Cf. Schüth. Mediatrix p. 155.

⁹ Cf. Bitremieux: o. c. p. 218—224.

jati, dok ona vodi, dok ona nagovješćuje, dok je sklona i dok štiti.«¹⁰

Ne može se iznijeti teškoća, da tradicija pod nazivom kraljice svjedoči za Marijinu saradnju kod otkupljenja uopće (redemptio in actu primo) a ne kod izvršivanja kraljevske vlasti sa nebesa. Vidjeli smo naime, da dokumenti tradicije govore očito o dioništvu u vlasti i kraljevstvu. Jedno samo treba priznati, da tradicija za svoju tvrdnju o Marijinom dioništvu u kraljevskoj vlasti na nebesima nalazi razlog u sudioništvovanju kod djela otkupljenja uopće. Ona je po tradiciji zato ušla u dioništvo kraljevstva: in regni consortium, jer je bila pomoćnica rada, adjutrix laboris, dionica patnja, particeps passionum i t. d. Jednako zaključuje kako vidjesmo i Pijo X.: »Za to je Marija ob desnu Bogu kao dionica vlasti, jer je saradivala u otkupljenju.«¹¹ No iznoseći tradicija unutarnji razlog i oslon sadašnje Marijine vlasti, nipošto te vlasti ne niječe nego samo osvjetljuje i okrepljuje svu onu našu argumentaciju, gdje smo na temelju Marijine saradnje kod djela otkupljenja uopće zaključivali na Marijinu saradnju kod dijeljenja sviju milosti.

h) U vezi s dokazivanjem Marijinog milosnog posredništva iz naziva kraljice neba i zemlje, osvrnut ćemo se ukratko na pitanje, da li se iz naziva kraljice, u koliko označuje samo čast matere Božje, drugim riječima, da li se iz pojma samog materinstva Božjeg može izvesti direktni zaključak, da je Marija posrednica sviju milosti.

Imade ih naime, koji kažu: Materinstvo Božje jest vrhovni mariološki princip, u njemu je sadržano sve i iz njega se daje iznesti sve, štogod se može dogmatski ustvrditi o Marijinim odlikama i o njezinom položaju u djelu otkupljenja.

Da na ovo pitanje odgovorimo, treba najprije spomenuti, da postoji dvostruko shvaćanje Božjeg materinstva Bl. Djev. Marije.

Pod materinstvom Božjim možemo ponajprije shvatiti samo fizičko materinstvo Božje, u koliko nam označuje čin, po kojem se Bl. Dj. Marija naziva i jest prava Bogorodica — Theotokos. Nastaje dakle pitanje, može li ovakvo fizičko materin-

¹⁰ Enc: Ad diem illum, 2. II. 1904.

¹¹ Ib.

stvo Božje biti s jedne strane posljednji ontološki razlog sviju Marijinih odlika, a s druge strane i vrhovni logički princip, u kojem su sve Marijine odlike virtuelno sadržane i odakle se one mogu kao iz svoga logičkog principa iznijeti i dokazati. Nema nikoje sumnje, da imade i starijih i novijih bogoslova, koji fizičko materinstvo Božje smatraju vrhovnim i ontološkim i spekulativnim principom sviju Marijinih odlika.

Odgovarajući na ovo pitanje velimo, da je veoma teško reći, da se iz samog fizičkog materinstva Božjeg dade zaključiti na sve odlike, koja je Marija primila i na načelno stanovište, koje Marija imade u djelu otkupljenja kao saradnica, a potom i kao djelnica milosti. Čini se naime, da nema nužne unutarnje veze između ideje matere Božje i zaručnice Božje ili što je isto: između materinstva Božjeg i Marijine načelne saradnje u djelu otkupljenja, koja je ideja uključena u ideji Božje zaručnice. Dosljedno čini se, da nije protuslovlje, kad bi tkogod htio reći: Marija je mati Božja, ali iz te same činjenice ne slijedi, da je i zaručnica Božja i saradnica u čitavom djelu otkupljenja. Promatrajući dakle i analizirajući sam pojam i narav Božjeg materinstva, ne čini se a priori nemoguće, da bi Bog za svoga Sina bio mogao izabrati takvu majku, koje bi odnos prema Sinu bio samo čisto naravni, majčinski, te dosljedno, koja ne bi bila u samom otkupljenju s Kristom nikako stvarno povezana.

Tko bi dakle htio iz čistog, fizičkog materinstva Božjeg izvoditi zaključke, koji se odnose na Marijine odlike i na njezin položaj u otkupnom djelu, taj bi u svome izvođenju stajao na nesigurnom tlu, i izvrgavao se pogibli, da mu dokazivanje bude manjkavo. Fizičko dakle materinstvo Božje nije s Marijinim posredničkim položajem u čitavom otkupnom djelu u takvoj vezi, da bi se to materinstvo moglo nazvati vrhovnim ontološkim i dovoljnim logičkim principom, odakle se Marijine odlike i otkupno stanovište može sa sigurnošću izvesti.¹²

Ali niječući na području mariologije mogućnost čvrstog zaključivanja iz fizičkog materinstva Božjeg, ne poričemo ipak mogućnosti mariološkog dokazivanja iz pojma i sadržaja konkretnog Božjeg materinstva, onakvog, naime Božjeg materinstva, kako nam ga konkretno iznose dokumenti objave.

¹² Cf. Schüth: o. c. p. 80—82.

Fizičko naime materinstvo Božje jest nepotpuno, inadekvatno shvaćanje onog historijskog materinstva Božjeg, koje je Bog u otkupnom planu zacrtao. Rađanje Božjeg Sina samo je materijalni dio Božjeg materinstva. Formalni, nadopunidbeni dio toga materinstva prema dokumentima objave jest upravo zaručnički odnošaj Marije prema Kristu.

I upravo po tom zaručničkom odnošaju dignuta je Marija k Isusu kao druga Eva k drugom Adamu, iz čisto naravnoga materinskoga odnošaja na položaj viši i pun značenja, gdje se naime Marija, doduše uvijek u ovisnom i podređenom položaju, nalazi s Kristom i uz Krista kao vjenčana zaručnica prema svome vjenčanom drugu. Zaručnički odnošaj jest prema tome onaj *f o r m a l n i p r i n c i p*, koji sjedinjen s čisto materijalnim, fizičkim materinstvom Božjim ili materinskim odnošajem prema Kristu, čini adekvatni pojam onakvog Božjeg materinstva, kakvo je sadržano u božjoj ideji i kako se javlja u objavi. I tek za ovako odekvatno shvaćeno božje materinstvo kažemo, da je ono istom odekvatni logički princip, u kojem je virtuelno sadržana sva nauka o materi Božjoj, i odakle se sa sigurnošću mogu izvesti sve Marijine odlike.¹³

Da je ovo shvaćanje materinstva Božjeg ispravno, vidi se očito iz dokumenata objave. Tu je u prvom redu Sv. Pismo. Praevandelje nam, kako smo vidjeli, očito prikazuje ženu (Mariju) ne samo kao majku sjemena (Krista) nego i kao nerazdruživu saradnicu u vođenju neprijateljstva prema zmiji.¹⁴ Anđeo kod navještanja izlaže Mariji sav nacrt otkupljenja i nakon toga traži njezinu saradnju. Marijin Fiat jest pristanak na majčinstvo Božje, ali na onakvo majčinstvo, koje se imade vršiti rađanjem Božjeg Sina i saradivanjem s njime u svojstvu nerazdružive družice u čitavom otkupnom djelu. Zato i vidimo Mariju s Kristom uvijek združenu, a najviše na Kalvariji. Potvrdu i učvršćenje ovog naziranja daju nam konačno Spasiteljeve riječi s križa: »Evo Ti Sina, evo ti majke«, kojima se jasno očituje, da materinstvo Božje u potpunom svome okviru uključuje ne samo fizičko rađanje Božjeg Sina nego i saradnju s njime u izvođenju svrhunaravnog milosnog života u ljudima.

¹³ Ib. p. 76.

¹⁴ Cf. Bog. Smotra g. 1927. br. 3.

Ovakvo je shvaćanje Božjeg materinstva zasvjedočeno i u tradiciji.

Najstarije dogmatsko gledište, pod kojemu su sv. oci najprije promatrali Bl. Dj. Mariju, nije bila odlika materinstva, ne Theotokos nego druga Eva i zaručnički snošaj prema njezinom Sinu, koji je snošaj u ovome tipu sadržan.

Kod starijih sv. otaca tako iskače i tako se naglašuje ideja druge Eve, da je upravo odatle kasnije nastala poteškoća protiv imena: Theotokos. Ali i kasnije, kad je već ovo ime Theotokos i božje materinstvo izašlo jače na površinu, nije ni pošto uzmaknuo zaručnički odnošaj Marijin prema Kristu, kao što je sadržan u paraleli: Krista, novog Adama i Marije, nove Eve. Ova misao dolazi do izražaja i u oznaki, koja je općenita do 8. vijeka »Sponsa Verbi« ili »Sponsa Christi«. ¹⁵ U ovoj je pak oznaci zacijelo izražen zaručnički odnošaj, a ne majčinski. I upravo ova ideja o snošaju Marije prema Isusu jest ne samo prednicejski nego, praotački. Ona je zametna ideja, sjeme, odakle se je razvila sva nauka o Mariji.

Dakako kad materinstvo Božje uzmemo u ovom adekvatnom smislu, onda se iz njega posve logički izvode sve Marijine odlike, i na koncu njezino općenito milosno posredovanje. Dobro naime uočenje i analiza Božjeg materinstva, uz koje je spojen zaručnički odnošaj prema Kristu, tako jasno izražen u paraleli nova Eva i novi Adam, pokazuje, da je Marija načelno saradnica u čitavom djelu otkupljenja, dakle nositeljka i sviju odlika, bez kojih se ova principijelna i direktna saradnja ne da zamisliti, dakle saradnica i kod dijeljenja sviju milosti, koje se dijeljenje smatra kao završni dio otkupnog Kristova djela, po kojem istom čovječanstvo od žrtve na križu čuti praktičnu korist.

Adekvatno materinstvo Božje jest dakle vrhovni ontološki i logički princip, kao što za dokazivanje drugih Marijinih odlika, tako i za njezinu saradnju kod dijeljenja sviju milosti.

To je međutim istina, koja je zasvjedočena i u tradiciji. Kako spomenusmo malo prije, najstariji sv. oci nijesu određivali i objašnjavali Marijin položaj u djelu otkupljenja iz božjeg materinstva kao takovog nego upravo iz nadopunidbenog principa,

¹⁵ Cf. Terrien S. J.: La mère de Dieu et la mère des hommes.

koji k fizičkom materinstvu pridolazi, iz zaručničkog naime odnošaja, koji su sv. oci zamjećivali u konkretnoj ideji druge Eve. Ovaj zaručnički odnošaj kao formalni princip Božjeg materinstva posmatran je od početka vrhovnim počelom sve nauke o Mariji.

Ali mogao bi ovdje tkogod reći, da je kasnije, osobito iza efeškoga koncila, dolazilo sve više i više do jačeg izražaja materinstvo Božje, koje je postajalo glavni princip daljnega razvoja katoličke nauke o Mariji. No priznavajući ovo treba ovdje opaziti, da su se i unatoč toga kasniji oci, kako se to općenito priznaje, uvijek i opetovano vraćali na ideju nove Eve (*Sponsa Verbi*), osobito pak onda, kad su htjeli da govore o Marijinom sudjelovanju u otkupnom djelu.

Dakako ako stvar promatramo dogmatsko historijski t. j. u njezinom daljnem spoznajnom razvitku, to se u tom pitanju kod kasnijih bogoslova zapaža velika nejasnoća, jer oni ističu božje materinstvo kao pravi princip kat. nauke i njezinoga razvitka i kao jedini vrhovni princip sve nauke o Marijinim odlikama i o njezinom položaju u ekonomiji spasa.

Naravski to bi bilo ispravno, ako se božje materinstvo uzme adekvatno, u koliko na temelju objave uključuje zaručnicu vezu s Kristom. Ali je pogibelj, da se božje materinstvo uzme samo u smislu majčinskih odnosa prema Kristu, dakle samo fizički i inadekvatno. Time bi se dakako uzela samo materijalna strana onoga vrhovnoga principa, odakle se izvode i mogu izvesti sve Marijine odlike. Što više pogibelj je, da se ovaj važniji formalni dio principa ne samo pusti s vida nego također direktno isključi. No očito je, da bi to bilo sudbonosno za dogmatsku Mariologiju, jer bi dovodilo do manjkavosti u zaključivanju i dokazivanju. I doista ovdje treba tražiti već mnoge nejasnoće i nesigurnosti kod mnogih marioloških pitanja.¹⁶

Hoćemo li konačno da se vratimo na pitanje, da li se iz materinstva Božjeg dade izvesti Marijino opće milosno posredništvo, onda treba reći, da je historijski i logički uistinu mate-

¹⁶ Cf. Schüth: o. c. p. 75—78.

rinstvo Božje vrhovni i pravi princip čitave nauke o Mariji i dosljedno princip nauke o univerzalnom posredništvu, ali materinstvo Božje uzeto u adekvatnom smislu, to jest, ako je formalno ili barem virtuelno u njem uključen zaručnički odnošaj. Ako se pak materinstvo Božje uzme samo inadekvatno t. j. samo fizički, samo kao objektivna fizička činjenica »rođenja Spasitelja svijeta od Marije«, onda se čini nemoguće to materinstvo uzeti kao princip, u kojem je sadržana sva nauka o Mariji.

Dakako tko bi još k tome i nijekao opstojnost adekvatnog Božjeg materinstva, t. j. tko bi zaručničku vezu Marije s Kristom iz pojma Božjeg majčinstva bilo direktno bilo indirektno isključivao, te htio reći, da se svi dokumenti tradicije o Marijinom majčinstvu i njezinoj suradnji dadu protumačiti fizičkim njezinim materinstvom, taj bi ne samo tvrdio nešto, što se protivi kršćanskoj starini, nego bi njegovo shvaćanje Božjeg majčinstva bilo takovo, da bi pozitivna kat. nauka, kakva de facto o Mariji postoji i štovanje, koje se je de facto o njoj u Crkvi razvilo, ostalo potpunoma nerastumačivo.

i) Izričita svjedočanstva za Marijino posredništvo sviju milosti.

Uz obilna svjedočanstva tradicije, u kojima se ističe Marijina suradnja kod sticanja milosti te time podaje oslon, odakle se na temelju teoloških principa može izvesti Marijina suradnja kod dijeljenja sviju milosti, imade također mnoštvo dokumenata, koji izričito zasvjedočuju općenito Marijino milosno posredništvo.

Navest ćemo barem nekoja i početi najprije od 13. vijeka prema počecima kršćanstva, jer su u kasnijim vijekovima argumenti jači i mnogobrojniji.

Jakob de Voragine¹⁷ († 1298.) izričito veli ovako: »Nju je Otac učinio svojom predstojnicom riznice; Sin ju je učinio svojom predstojnicom odaja; Duh Sveti ju je učinio svojom predstojnicom žitnica. Čitavo Trojstvo ju je učinilo svojom predstojnicom milostinje. — Kroz nju kao kroz vodovod teku vode milosti u polje, cvjetnjak i vrt. Čitavo ju je Trojstvo

¹⁷ Sermones quadragesimales (Serm. 2. de Beata M. Virgine, in Sabato 5, hebdomadae 40); Venetiis 1602. p. 171.

učinilo svojom predstojnicom milostinje: Sve naime milostinje, koje s neba teku, prelaze kroz njezine ruke.«

S. Toma¹⁸ pak veli: »Kad netko hoće izbjegavati grijeh, mora biti ohrabren od majke i sina, naime Krista — mora bježati od grijeha pomagan pomoću majke dječaka.«

I opet: »Po njezinom, Marijinom zagovoru, spaja se (duša) sa Kristom po milosti.«¹⁹

Sv. Albert Veliki,²⁰ kaže: »(Majka Božja) neposredno prima božanska osvjetljenja, ona općenito dijeli sve dobrote.«

Isti Sv. Alberto Veliki,²¹ drugom zgodom ovako piše: »Blažena Djevica se u pravom smislu zove vrata nebeska: jer je po njoj izašla sva milost, koja je na ovaj svijet došla ili je imala doći bilo stvorena bilo nestvorena: ona je naime mati svih dobrih i majka milosti i majka milosrđa pa je sama nestvorena milost kao vodovod izašla iz nje i došla na svijet. Jednako je po njoj unišlo sve dobro, koje je ikada s neba sišlo na zemlju i obratno: zato veli njezin sin (Sapient. VII. 11): »Dođoše mi sva dobra kad i ona.«

U 12. vijeku sv. Bernard²² veli: »jer Bog je htio da ništa nemamo, što ne bi prošlo kroz Marijine ruke.

Dublje dakle promatrajmo, kolika je čuvstva pobožnosti htio da dajemo njoj na čast onaj, koji je u Mariju stavio puninu svega dobra, za to da znamo, da nam od nje, koja se diže u izobilju milja, jednako potječe i sve što ima u nama nade i sve što ima milosti i sve što ima spasenja.«

Sv. Anselmo Kant²³: »Ako ti budeš šutjela, ne će ni jedan (svetac) moliti, nijedan pomagati. Ako ti budeš molila svi će moliti, svi će pomagati.

Gdje je nada moja osim u Bogu i u Tebi? Dakle bez Tebe nema ništa pobožnosti, ništa dobrote, jer si majka vrline i svih dobara. Pomozi mi dakle i nemoj meni jedinome uskraćivati dobročinstvo, koje svima daješ i onda, kad te ne mole.«

¹⁸ In Math. II. Ed. Marietti 1925. p. 38. Cf.: Bittremieux o. c. p. 197.

¹⁹ In Joan. c. 2. l. 1, n. 2. Ed. Marietti, 1925. p. 77. Cf. Bittremieux o. c. p. 197.

²⁰ Mariale q. 29, § 2.

²¹ Ib. q. 147, p. 211.

²² M. P. L. t. 183, col. 100.

²³ Or. 46 et 47. P. L. t. 158 col. 944 i 945.

U 11. vijeku sv. Petar Damjan²⁴ veli: »U tvojim su rukama riznice smilovanja Gospodinovog i jedina si izabrana, da ti se dâ tolika milost.«

U 8. vijeku sv. Ivan Damašćanski²⁵: »Kao što naime iz ovog sunca, kojemu je dano najsjajnije i trajno svjetlo, vječno provire izvor njegove svjetlosti, koje je šta više i samo nepresušni izvor svjetlosti, kao što je odredio Bog, njegov stvoritelj: tako si i ti (Marijo) izvor prave svjetlosti i neiscrpljena riznica samog života i preobilno ključanje milosti, koja si nam sva dobra pridružila i donijela — ti nam lijevaš rijeke milosti, izvore ozdravljenja, trajne blagoslove te čiste i neiscrpljene napitke silne svjetlosti, besmrtnoga života i prave sreće.«

U istom vijeku sv. S. G e r m a n,²⁶ patriarha kaže: »Moćna je dakle za spasenje tvoja pomoć, o Bogorodice, i nije joj nužna preporuka nikoga drugoga kod Boga. Tvoje je skrbništvo besmrtno, tvoj zagovor je život, a tvoja zaštita vječna. Kad Ti ne bi vodila, nitko ne bi postao duhovan. Nitko nije ispunjen spoznavanjem Boga osim po Tebi, o presveta, nitko nije spašen osim po Tebi, o Bogorodice; nitko nije izmakao pogiblima osim po Tebi, o Djevice roditeljko; nitko nije otkupljen osim po Tebi o Bogorodice; nitko nije nikakva dara milosrdem stekao osim po Tebi.«

Sv. Tarazij (koncem 8. i početkom 9. vijeka) kliče: »Zdravo ti, koja dižeš pale, ti uzroče spasenja za sve smrtno, zdravo posrednica sviju, koji su pod nebom; zdravo pomoćnica svega svijeta.«²⁷

Sv. Sofronije u 7. vijeku naziva Mariju vratima spasenja, mostom k Bogu. Ona je jedina pomoćnica grijешnika, uzrok našega veselja, pomoć kršćana.²⁸

Sv. Ćiril Aleksandrijski u 5. vijeku kaže: »Zdravo, Marijo Bogorodice, koja spasavaš svaku vjernu dušu.«²⁹

I opet: »Mi Te pozdravljamo, Bogorodice Marijo, časna riznice sveg svijeta, po kojoj se dragocjenu križu odaje čast i

²⁴ Serm. 45, In Nativit. B. V. Mariae: M. P. L. t. 144 col. 740.

²⁵ M. P. G. t. 96, col. 715, 716.

²⁶ Or. II. in Dormit: B. V. M. P. G. t. 98 c. 350.

²⁷ P. G. 98, 1499.

²⁸ P. G. 87, 3847.

²⁹ M. P. G. t. 77. col. 1034.

po svem svijetu klanjanje, po kojoj se nebo zanosi, po kojoj se anđeli i arkandeli raduju, po kojoj se razgone zlodusi, po kojoj je napasnik đavo s neba ispao, po kojoj se i nakon pada stvorovi uzimaju na nebo, po kojoj svi stvorovi, obuzeti ludim idolopoklonstvom, dolaze k spoznavanju istine, po kojoj je pripao vjernicima sveti Krst i ulje oduševljenja, po kojoj su na čitavom svijetu osnovane Crkve, po kojoj se narodi zovu na pokajanje.«³⁰

Sv. Proklo u istom vijeku veli, da je Marija jedini most između Boga i ljudi, kraljeva lađa, koja nosi bogatstvo iz Tarza, njiva očeva blagoslova, u kojoj leži poklad Gospodinove milosti.³¹

Jednako u tom vijeku govori Bazilije iz Seleucije, da je Marija posrednica među Bogom i ljudima, određena da odstrani zapreku te spoji nebesko i zemaljsko. Njezina je moć nad moći sviju svetaca.³²

Među najstarijim sv. ocima najodličniji je svjedok općenitog Marijinog milosnog posredništva sv. Efreem, koga bogoslovi s pravom počinju nazivati »Marianus dočtor«.³³ On kliče: »Gospodo, . . . zaštitnice grijeshnika . . . sviju utočište i život svega svijeta — požuri se primiti prošnju k Tebi prinešenu.«³⁴

Na drugom mjestu opet: »Ljudski rod . . . od tvoje u v i j e k z a v i s i zaštite i tebe jedinu imade kao utočište i obranu. Nemoj dakle prezreti sluge svoga, koji s v u n a d u iza Boga imade položenu u Tebi.«³⁵ No on govori još izričitije. On Mariju zove: »bonorum omnium suppeditatio — obilje sviju dobara«; »bonorum omnium crogatio — sviju dobara dijeljenje«.³⁶ On joj kliče: »Djevice, gospodo, Bogorodice, Zajedničko spasenje roda ljudskoga; Ti poput majke ne prestaješ bdjeti nad nama, nego ljubeći djecu svoja dobročinstva u v i j e k

³⁰ Homilia IV. Ib. col. 991.

³¹ M. P. G. t. 65. col. 682, 755.

³² M. P. G. t. 85. col. 443, 447, 450.

³³ Cf. Ephemerides theologicae lovanienses. A. 1927. Fas. 2. p. 161.

³⁴ Ag. III. 539—540 (Ed. graeca Asseman-Mobarek 6 vol. Romae 1732—1746). Cf. Ephemerides theologicae lov. I. c.

³⁵ Ag. III. 532—533.

³⁶ Ib. 528, 529.

n a m a dijeliš, spasavajući, braneći, čuvajući, oslobađajući me od pogibli, izlučujući iz pogibli, otkupljujući od mnoštva grijeha.«³⁷ Tako evo sv. Efrem već u 3. vijeku.³⁸

Iz navedenih se svjedočanstva vidi, da je općenito Marijino milosno posredništvo bilo dosta živo u svijesti kršćanske prošlosti.

Da se međutim pravo ocjeni vrijednost argumenata iz predaje treba istaći neke opaske.³⁹

Ako naime iz prvih vijekova nema premnogo svjedočanstva, jedini je razlog taj, što još tradicija nije posve istražena. Novija istraživanja pokazala su, da je opravdano zaključiti, da u najstarijoj tradiciji imade ne samo čvrstih svjedočanstava, koja univerzalno Marijino posredstvo uključuju, nego i izričitih potvrda ove istine.⁴⁰

Treba nadalje za objašnjenje navedene činjenice uzeti na um također razvitak nekih drugih istina o Bl. Dj. Mariji, posebice pak razvitak nauke o Bezgrješnom Začecu. U spoznajnom razvitku naime ove nauke treba dobro razlikovati dvostruki stadij: a) prvi stadij, u kojem se je istina naučavala uključivo, implicate i predavala kao u kakvom zametku; b) drugi stadij, gdje se je ta nauka već jasnije i izrazitije naučavala. U prvom stadiju bila je spoznaja ove istine uključiva, u drugom izričita.

Kao što je dakle nauka o Bezgrješnom Začecu bila smatrana i spoznavana tečajem vremena kao uključivo sadržana u mnogim naslovima i općenitim izričajima, kojih u staroj tradiciji imade preobilno, tako su također nauku o posredništvu sviju milosti nekoć mnogi gledali, a danas općenito vide sadržanu u naslovima i izričajima, koji su nekoć upotrebljavani za Mariju u vezi s njezinim posredovanjem raznih milosnih dobara. Jednako dakle, kao što je uključivo sadržanje nauke o Bezgr. Začecu u starim dokumentima poslije postajalo sve

³⁷ Ib. 543.

³⁸ Ostala njegova prekrasna svjedočanstva gledaj u članku J. M. Bovera: *S. Ephraem Syri testimonia de universalis B. M. V. Mediatione*, u *Ephemerides theologicae lovanienses* g. 1927. f. 2. str. 161—179.

³⁹ Cfr. Bittremieux, o. c. p. 213—214.

⁴⁰ Cf. Terrien: o. c.

jasnije, tako se i za Marijino posredništvo, koje se smatralo u starim dokumentima sadržano uključivo, zapaža, da je ondje jasno sadržano.

Konačno da tko prikupi svjedočanstva sviju vremena, dokumente sviju svjedoka, vidio bi, da tradicija sve milosti dane raznim osobama, u raznim stupnjevima i u razno doba pri-dijeva Marijinu posredništvu. Tako nam univerzalnost Mariji-nog milosnog posredništva iskače iz činjenice, što su konkretno sve pojedinačne milosti uvijek bile smatrane darom Marijine ljubavi i njezina posredovanja za nas.

Protiv našeg nastojanja, da iz izričitih svjedočanstvi tra-dicije dokažemo općenitost Marijinog milosnog posredništva iznosi se tvrdnja, da tradicija zove doduše Bl. Dj. Mariju uzroč-nicom sviju milosti, ali samo u toliko, u koliko je ona drago-voljno postala majkom Spasiteljevom, od koga nam proističu sve milosti.

S obzirom na ovaj prigovor treba ponajprije reći, da tra-dicija zove Mariju uzročnicom milosti i zato, što je rodila Spa-sitelja, uzročnika milosti. Ali nema također sumnje, da tradicija polazi i dalje. Uz ovu daljnu saradnju priznaje i ispovijeda tra-dicija, kako vidjesmo, i bližu saradnju, koja stoji u neposred-nom sudjelovanju kod dijeljenja sviju milosti.

Govore nadalje, da tradicija zove Mariju u tom smislu dijeliteljkom sviju milosti, u koliko ona imade vlast, da sve mi-losti isprosi, a ne u toliko, u koliko bi uistinu za sve milosti i posredovala.

Na ovaj prigovor nije teško odgovoriti. Ako sv. Oci drže, da Marija može sve milosti isprositi, pak oslanjajući se na tu supozociju kažu: Marija je izmolila i ovu i onu milost i sve mi-losti, kojegod su im poznate, onda je očito, da sv. oci dijeljenje po Mariji sviju poznatih milosti smatraju samo logičkom aplika-cijom nauke, da ona kod diljenja sviju milosti uistinu i stvarno saraduje.

Pitanje osvjetljaju također razlozi, zašto sv. oci nabra-jaju pojedine milosti i za njih kažu, da ih dobivamo posredova-njem Marijinim. Ti su razlozi u tome, što je Marija puna brige za sve ljude, što je s Kristom združena u djelu otkupljenja. Ovi pak razlozi očito kažu, da sv. oci uzrok činjenici, što Marija

neke specijalne milosti dijeli, imadu u tome, što vjeruju, da ona sudjeluje kod dijeljenja sviju milosti uopće.⁴¹

Izričita dakle svjedočanstva tradicije kroz prvih 13 vijekova daju nam dosta snažan dokaz, da je Marija uistinu općenita posrednica sviju milosti.

Tradicija pak kasnijih vijekova do današnjega dana dakako da obiluje sve jačim i jasnijim dokazima.

U 14. vijeku n. pr. Rajmund Jordanis uči, da u dvostrukom obziru dobivamo sva dobra po Mariji: ona nam je dala Isusa; ona je u svim potrebama naša posrednica kod njega.⁴²

Sv. Bernardin Sienski u 15. vijeku († 1444.) tvrdi: »Od časa, kad je djevičanska mati začela u svome krilu Božju Riječ, ima ona tako reći neku izvjesnu jurisdikciju nad vremenским izlaženjem Duha Svetoga (t. j. nad milosti, čije dijeljenje bogoslovi pripisuju kao vlastitost Duhu Svetom) tako da nijedan stvor ne prima od Boga nijedne milosti ili kreposti osim po dijeljenju Bl. Dj. Mariji — nisi per dispensationem B. M. Virginis.« Krist je glava, iz koje teče milost u mistično tijelo, Marija je kao vrat, po kojem se iz glave prelijeva milost u tijelo. I to Marija radi po svome zagovoru.⁴³

Dionizije Kartuzijanski pak veli: »Djevica se može nazvati spasiteljicom svijeta poradi zasluge svoje sutrpnje (propter meritum suae compassionis), po kojoj je trpeći zajedno sa sinom, koji je trpio, odlično zaslužila, da se po njezinim molitvama zasluge Kristove trpnje priopćuju svijetu.«⁴⁴

Sv. Antonin († 1459.) veli: »Marija je naša duhovna majka, koja nas je pod križem rodila u najvećim bolovima. Zato imade ona za nas majčinsko srce. — Nitko se ne može sakriti pred toplim zrakama njezinih dobročinstva. Ona je vrata nebeska. Što imade stvorene milosti na svijetu, to nam s neba dolazi preko Marije.«⁴⁵

⁴¹ Bitremieux: o. c. p. 214—216.

⁴² Cfr. Godts: De definibilitate mediationis universalis Deiparae (Bruxelles 1904.) p. 362.

⁴³ Sermo de Nativ. B. M. V. Sermo de Visit.

⁴⁴ De Laudibus Virg. 1. 2a. 23.

⁴⁵ Summa theol. p. IV.

Kad su u 16. vijeku protestanti ustali uz ostalo i protiv Marijina dostojanstva i časti, ustali su na obranu kršćanske istine i Marijine časti odlični i učeni katolici. Među prvima je bio sv. Petar Kanizije († 1597.). On tvrdi, da sve milosti dobivamo po Mariji i to ne samo, ukoliko nam je rodila Spasitelja, nego u koliko nam dijeli sve pojedinačne milosti.⁴⁶

Drugi snažni branitelj katoličke vjere protiv protestanata bio je Robert Belarmin († 1621.), koji braneći Marijinu čast piše: »Krist je glava Crkve, a Marija je vrat Crkve. Svi darovi, sve milosti, svi nebeski utjecaji ističu od Krista kao glave i idu preko Marije kao vrata u tijelo crkve.«⁴⁷

F. Suarez († 1617.) u svome odličnom djelu »De mysteriis vitae Christis« govoreći o Marijinom posredovanju veli, da je ono snažnije od cijelog nebeskog dvora. Marija je »posrednica kod posrednika i vrat, preko kojeg silazi utjecaj glave na tijelo«. Svi ostali sveci posreduju preko nje. Sveci su posrednici u pojedinim zgodama, a Marija je općenita posrednica u svim stvarima. Zato se s pravom zove nada naša, život, slast, majka milosrđa. Zato je opravdano uvjerenje Crkve, da nam je Marijino posredstvo korisno i potrebno.⁴⁸

Odlučno je tu nauku u 17. vijeku zastupao i kard. Lugo govoreći: »Pravo štovanje prema majci Božjoj traži, da kadikad molimo nju, koju je Bog postavio općenitom posrednicom kod Sina i čijim posredništvom daje nama milosti i sva dobra.«⁴⁹

Nije međutim potrebno nabrajati mnoštvo drugih odličnih bogoslova onoga doba, koji se onamo od 16. vijeka iza sv. P. Kanizija, Bellarina i Suareza redaju kao braniči općenitog Marijinog milosnog posredništva. Treba možda tek istaknuti, da već od 18. vijeka bogoslovi često Marijino milosno posredništvo stavljaju u formu teze, koju onda brane. Prvak je u

⁴⁶ Cfr. Pesch: Die selige Jungfrau Maria, die Vermittlerin aller Gnaden p. 83—86.

⁴⁷ Roberti Bellarmini Contiones, cont. 42 (ed. Lovanis 1615) 383, 385, 386, ap. Pesch. o. c. p. 87.

⁴⁸ Suarez, de mysteris vitae Christi disp. 23, sect. 23. Cfr. Pesch, o. c. p. 87, 88.

⁴⁹ De fide (Venetiis 1718) disp. 13, n. 14.

tome sv. Alfonso Marija Liguori, koji u 5 gl. svoga tumačenja *Salve Regina* kaže: »Stavak, koji hoću ovdje da dokažem jest taj, da je zagovor Marijin za naše spasenje potreban. Bog hoće . . . da sve milosti, koje nam on daje, dolaze preko Marijinih ruku.«⁵⁰

Za vrijeme sv. Alfonsa izdaje bavarski benediktinac Vigilije Sedlmayer († 1772.) djelo: *Theologia Mariana* (München 1758.), gdje postavlja tezu: »S neba nam se ne dijeli nijedno dobro osim po zagovoru presvete Djevice.«⁵¹

U 19. konačno vijeku treba spomenuti snažnog braniča Marijinog milosnog posredništva. M. J. Scheebena.⁵²

Kasnije se pak redali odlični katolički bogoslovi jedan za drugim, da ovu istinu dokažu tako, te je danas nauka o općem milosnom posredništvu Bl. Dj. Marije usvojena kod najvećeg dijela kat. bogoslova.⁵³

Hoćemo li da na koncu uočimo sve ono, o čemu su nas poučili dugi vijekovi kršćanstva, onda treba reći, da nauka o općenitom Marijinom milosnom posredovanju nije nova, tek se spoznaja njezina sve više razvija, dok u naše doba konačno nije poprimila tako jasne i čvrste obrise. Tako je evo i tradicija dala čvrsti dokaz za opće Marijino milosno posredovanje.

4. Marijino milosno posredništvo i redovno učiteljstvo Crkve.

Ono, što nam je kao čvrstu božansku istinu utvrdila vjekovna kršćanska tradicija, našlo je potvrde i u izjavama najvišeg crkvenog učiteljstva, osobito papa posljednjeg doba. Da iz obilja dokaza iznesemo barem nešto!

Benedikto XIV. u buli *Gloriosae Dominae* (27. IX. 1748.) veli: »Ona (Bl. Dj. Marija) jest kao nebeski potok, preko kojeg se sviju milosti i sviju darova struje svode u krilo bijednih smrtnika.«

Pijo VII. odobrio je oficij na čast Bl. Dj. Marije Pomoćnice Kršćana. U 7. lekciji se toga oficija čita: »Više dakle gle-

⁵⁰ Cfr. Pesch. o. c. p. 89.

⁵¹ P. 3, sect. 1. a. 9. n. 1738; apud. Pesch. o. c. p. 90.

⁵² Handbuch der katholischen Dogmatik III. Bd. S. 455—629.

⁵³ Jedan dio savremenih bogoslovskih djela o Marijinom milosnom posredništvu navedosmo u Bog. Sm. g. 1928, br. 2. str. 195.

date, s kakovim je čuvstvom pobožnosti htio da nju častimo onaj, koji je svu puninu stavio u Mariju. Radi toga ćemo se, ako li je što u nas nade, ako li je što milosti, ako li je što spasenja, sjetiti, da nam od nje dotječe, koja se diže u obilju krasotâ. Svim dakle silama srdaca, svim osjećajima grudi i svim željama ovu Mariju štujemo, jer je tako volja onoga, koji je htio, da sve imamo po Mariji.«

Isti taj papa na drugom mjestu ovako kaže: »Što je nadahnuta božanskim Duhom, preblazena i slavna Božja Roditeljka Djevica Marija sama o sebi unaprijed objavila, da će je svi naraštaji nazivati blaženom, to smo doista vidjeli da se ispunilo ne samo u prvim vijekovima Crkve, kad se njoj na čast stadoše po cijelom svijetu graditi hramovi i dizati žrtvenici, nego se je i pobožnost prema predragoj našoj Roditeljici i Dijeliteljici svih milosti svaki dan sve više povećavala i jedni za drugima slijedili su novi iskazi ljubavi sa sve većim žarom pobožnosti.«⁵⁴

Leo XIII. u enc. »Jucunda semper« (8. IX. 1894.) veli: »Što moleći tražimo Marijino okrilje, to se doista kao na temelj oslanja na službu, da nam pribavlja milost (in munere conciliandae nobis divinae gratiae), koju (službu) Ona neprestano kod Boga vrši.«

U enc. »Adjutricem populi« (5. IX. 1895.) kaže: »jer ona je (t. j. Marija) po samoj Božjoj odluci počela tako bdjeti nad Crkvom, tako nam materinski pomagati i njegovati nas, da je ne samo bila pomagateljka u vršenju svetinje otkupljenja (ministra sacramenti redemptionis), nego je jednako i pomagateljka kod dijeljenja milosti, koja iz one svetinje imade da dopire u sva vremena.« I dalje govori isti papa:

»Nikog nema, o Presveta, koji bi se napunio spoznajom Boga osim po tebi; nikog nema, koji bi se spasio osim po tebi Bogorodice, nikog, koji bi dar iz milosrđa primio, osim po tebi.«

U enc. »Diuturni temporis« (5. IX. 1898.) veli: »Od nje se kao od najplodnijeg kanala odvođe napitci božanskih milosti; u njezinim su rukama blagajnice Božjih smilovanja. Za nju hoće Bog da bude počelo sviju dobara.«

U enciklici opet »Octobri mense« (22. IX. 1891.) kaže: »Na temelju ovog (pristajanja Djevice na utjelovljenje) smije se ne

⁵⁴ Cfr. Bittremieux, o. c. p. 150.

manje istinito i ispravno ustvrditi, da nam se iz onog silnog blaga milosti, koje je donio Gospodin, jer je Krist učinio milost i istinu, po Božjoj volji sasvim ništa ne daje osim po Mariji; zato da nitko ne uzmogne pristupiti Kristu osim po Mariji kao što ni k vrhovnom ocu nitko ne može pristupiti osim po Sinu.«

U enc. pak »Supremi Apostolatus« (g. 1883.) veli: »Ništa ne smatramo vrijednijim ni prečim nego ako bismo i pobožnošću sebi pridobili veliku Roditeljicu Božju Djevicu Mariju, koja je, kao posrednica našeg mira kod Boga i upraviteljica nebeskih milosti, na nebu smještena na previsokom vrhuncu moći i slave, zato da pomoć i zaštitu dijeli ljudima, dok uz tolika naprezanja i opasnosti hrle u onu vječnu državu . . .«

Za Leona XIII., čije su enciklike⁵⁵ nepresušivo vrelo nauke o Marijinim odlikama, ne zaostaju ni kasniji pape.

Pijo X u enc. »Ad diem illum« (2. II. 1904.) veli: »Iz ove pak zajednice bolova i volje između Marije i Krista, zaslužila je ona, da predostojno postane popraviteljkom propala svijeta te stoga d j e l i t e l j k a sviju darova, koje nam je Krist stekao smrću i krvlju.

Za onu, koju spomenusmo, zajednicu bolova i nevolja Majke sa Sinom to je dano uzvišenoj Djevici, da je čitavoga svijeta kod jedinorođenoga Sina najmoćnija Posrednica i Pomirnica (Mediatrix et Conciliatrix). Krist je izvor — Marija je pako vodovod, ili također vrat, koji spaja tijelo sa glavom i kroz koji glava svoju snagu i moć prelijeva u tijelo. Jer ona je vrat naše glave, kroz koji nam duhovna dobra na mistički način pritječu u njegovo tijelo. (S. Bernardi Serm. Quadrag. de Evang. aeterno ser. X. a. 3, c. 3).

Ona po prikladnosti (de congruo), kako kažu, zaslužuje nama ono, što nam je Krist zaslužio po pripadnosti (de condigno) te je prva pomoćnica u dijeljenju milosti (princeps largiendarum gratiarum ministra), te blago njegovih zasluga (Kristovih) upravo majčinskim pravom upravlja.«

Za Pijom X. ne zaostaje ni Benedikt XV., koji je svoje mišljenje o toj nauci izrazio više puta. Tako primjerice u

⁵⁵ Gl. Ephemerides theologicae Iovanienses a. 1927. Fas. 3. J. Bittremieux: Doctrina Mariana Leonis XIII. p. 359—383.

okružnici »Fausto appatente die« (29. VI. 1921.). No najizrazitije je pokazao svoje mišljenje dopustivši oficij i sv. misu u čast Bl. Dj. Marije posrednice sviju milosti. God. 1921. dozvolio je naime spomenuti papa taj oficij i sv. misu svim dijecezama Belgije. No ujedno je dao dozvolu sv. Kongregaciji obreda, da jednaku povlasticu dade svakom biskupu, koji to zatraži. To je već tražilo veoma veliko mnoštvo biskupa.

Snaga je spomenute činjenice velika. Crkva ovu svetkovinu ne samo tolerira nego odobrava i preporuča. Javnim činom uvodi i preporuča oficij, u kojem se tako jasno i očito govori, da je Marija posrednica sviju milosti.

Pijo XI. također daje svjedočanstvo ovoj nauci. Imenujući Bl. Djevicu uzetu na nebo osobitom zaštitnicom francuskog naroda naziva ju: »sviju milosti kod Boga posrednica« (gratiarum omnium apud Deum sequestram). U pismu, kojim našu crkvu Majke Božje Bistričke pridiže na čast manje bazilike jednako zove Mariju — gratiarum apud Deum sequestram — posrednica milosti kod Boga.⁵⁶

To su evo barem neki dokumenti iz nauke posljednjih papa.

Da se vidi vrijednost iznesenih argumenata iz crkvenog učiteljstva, treba uočiti ovo:

Nauku u Marijinom milosnom posredništvu naglasuju ne samo biskupi nego i pape i to čitava serija. Ako pak vrijedi mnogo ugled jednog pape, koliko više vrijedi ugled čitave serije.

Pape nadalje, kako vidjesmo, govore odlučno, kategorički.

Treba također naglasiti, da oni tu nauku ističu ne privatno nego u javnim autentičnim dokumentima, koji su upravljani na svu Crkvu i svečano na sve vjernike. Pače i u takvim aktima, koji se odnose na javni kult kao što je oficij i misa.

Kod svega toga treba isto tako uočiti, da se tu radi o vršenju papinske učiteljske službe u veoma važnoj stvari, koja se odnosi na samu vjeru. Jer iako ovakve papine izjave nisu vjerske definicije, ipak Crkva za njih traži naš pristanak kao na istine, koje su u vezi s religijskim pokladom.

⁵⁶ Gl. Katolički List g. 1924. br. 5.

Važnost papinskih izjava odskače još više iz načina, kako su dane i iz prilikâ, u kojima je to učinjeno. Za potvrdu naime nauke o dijeljenju sviju milosti pozivlju se pape na fundamentalne Mariološke principe, koje sadrži tradicija, a u prvom redu na temeljni princip o načelnoj Marijinoj saradnji u djelu otkupljenja. I prilike papinskih izjava govore za nauku o općenitom posredništvu. Pape naime govore za Marijino posredništvo, premda znadu da ta nauka imade i svojih protivnika. Oni znadu, da njihov govor ide za tim i da se tako prima kao da svojim auktoritetom hoće da jačaju ono uvjerenje, koje drži, da je nauka o općem Marijinom posredništvu Bogom objavljena istina, a ipak to čine.

Kod prosuđivanja iznesenih dokumenata treba konačno uočiti, da postoji neka redovita briga, bdijenje i skrb Duha Svetoga, koji je s Crkvom do konca svijeta i koji ne bdiye samo onda, dok se izdavaju svečane dogmatske definicije, nego i onda, dok se vrši redovna dnevna učiteljska služba.⁵⁷

Kad uzmemo sve ovo pred oči, onda vidimo, da argumenat, koji nam pružaju pape svojim izjavama o općem milosnom posredništvu Bl. Dj. Marije imade veliku vrijednost, ne ćemo li reći, da su pape u najvažnijim pitanjima veoma laskoumni i nerazboriti. Pripustiti pak ovo posljednje značilo bi reći, da nad Crkvom ne bdiye onaj Duh Sveti, koji joj je obećan do konca svijeta.⁵⁸



⁵⁷ Cfr. Bitremieux, o. c. p. 154 - 155.

⁵⁸ Ib. p. 156.